

Ombud vid stämma i kollektiva förvaltningsorganisationer

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändring i lagen (2016:977) om kollektiv förvaltning av upphovsrätt. Förslaget innebär att kollektiva förvaltningsorganisationer i sina stadgar kan bestämma vem som får vara ombud och hur många medlemmar ett ombud får företräda, under förutsättning att det inte hindrar medlemmarna från att delta i beslutsfattandet på ett lämpligt och effektivt sätt.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 maj 2017.

Behandlade förslag

Proposition 2016/17:117 Ombud vid stämma i kollektiva förvaltningsorganisationer.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden.....	6
Ombud vid stämma i kollektiva förvaltningsorganisationer.....	6
Propositionen	6
Vissa kompletterande uppgifter	7
Utskottets ställningstagande.....	7
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ombud vid stämma i kollektiva förvaltningsorganisationer

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2016:977) om kollektiv förvaltning av upphovsrätt.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:117.

Stockholm den 23 mars 2017

På näringsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Lars Hjalmered (M), Åsa Westlund (S), Hans Rothenberg (M), Josef Fransson (SD), Hanif Bali (M), Per-Arne Håkansson (S), Helena Lindahl (C), Lise Nordin (MP), Ann-Charlotte Hammar Johansson (M), Anna Wallén (S), Mattias Bäckström Johansson (SD), Said Abdu (L), Birger Lahti (V), Penilla Gunther (KD), Mattias Jonsson (S) och Anna-Caren Säterberg (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade i juni 2016 propositionen Kollektiv förvaltning av upphovsrätt (prop. 2015/16:181). I propositionen föreslog regeringen att direktivet skulle genomföras genom en ny lag om kollektiv förvaltning av upphovsrätt. Lagförslaget antogs av riksdagen den 26 oktober 2016 (bet. 2016/17:NU5, rskr. 2016/17:20). Lagen (2016:977) om kollektiv förvaltning av upphovsrätt trädde i kraft den 1 januari 2017. Lagen innehåller bl.a. bestämmelser om att en medlem i en kollektiv förvaltningsorganisation ska ha rätt att anlita valfritt ombud för att delta och rösta för medlemmens räkning vid organisationens stämma. Någon möjlighet för organisationen att besluta om begränsningar av rätten finns inte.

I samband med att riksdagen antog regeringens lagförslag uttalade riksdagen i ett tillkännagivande att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett nytt förslag om medlemmarnas rätt att välja ombud till stämman. Förslaget ska beakta de risker med en obegränsad ombuds rätt som utskottet lyfter fram. I utskottsbetänkandet anförs också att en ny utformning av regelverket inte bör medföra att svenska kollektiva förvaltningsorganisationer får en konkurrensnackdel gentemot motsvarande organisationer i övriga EU.

Bakgrund

Den 26 februari 2014 antog Europaparlamentet och rådet direktiv 2014/26/EU om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden. Direktivet består av två huvuddelar, dels allmänna bestämmelser om de kollektiva förvaltningsorganisationernas verksamhet, dels särskilda bestämmelser om gränsöverskridande licensiering av musik. Målsättningen med direktivet är att den kollektiva förvaltningen inom EU ska fungera väl och att den gränsöverskridande licensieringen av musik ska underlättas.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Upphovsmän och andra rättighetshavare överlåter till kollektiva förvaltningsorganisationer att företräda dem i vissa sammanhang, t.ex. genom att utfärda licenser till användare. De kollektiva förvaltningsorganisationerna är ofta föreningar som ägs av rättighetshavarna själva. De viktigaste besluten i en sådan organisation fattas vid stämman, där medlemmarna kan delta och rösta personligen eller genom ombud.

Till skillnad från i andra föreningar finns i dag inte någon möjlighet för kollektiva förvaltningsorganisationer att begränsa rätten att anlita ombud. Ett och samma ombud kan företräda ett obegränsat antal medlemmar. Det kan vara betungande för organisationerna att hantera ett stort antal fullmakter, och det finns en risk för att regelverket missbrukas av den som vill skaffa sig ett otillbörligt inflytande över verksamheten. I propositionen föreslår regeringen att det ska vara möjligt att begränsa medlemmarnas rätt att företrädas av ombud vid stämman. Bestämmelserna innebär att organisationerna i sina stadgar kan bestämma vem som får vara ombud och hur många medlemmar ett ombud får företräda, under förutsättning att det inte hindrar medlemmarna från att delta i beslutsfattandet på ett lämpligt och effektivt sätt.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 maj 2017.

Utskottets överväganden

Ombud vid stämma i kollektiva förvaltningsorganisationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag om ombud vid stämma i kollektiva förvaltningsorganisationer.

Propositionen

I propositionen framhålls att kollektiv rättighetsförvaltning i Sverige i första hand bedrivs i föreningsform. Enligt lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar (föreningslagen) får en förening, med vissa undantag, begränsa den krets av personer som kan vara ombud. Dessutom gäller att ett ombud får företräda högst tre medlemmar, om inte något annat bestäms i stadgarna. Motsvarande begränsningar är vanligt förekommande också i ideella föreningar. I propositionen Kollektiv förvaltning av upphovsrätt (prop. 2015/16:181) föreslogs bestämmelser för att genomföra EU-direktiv 2014/26/EU om bl.a. kollektiv förvaltning av upphovsrätt. I propositionen gjorde regeringen bedömningen att det utrymme som direktivet ger för att begränsa ombudsrätten i dessa avseenden är mycket litet. Några sådana bestämmelser föreslogs därför inte i den nya lagen (2016:977) om kollektiv förvaltning av upphovsrätt. Därmed är valet av ombud fritt, med det undantaget att medlemmen inte får anlita någon som ombud som tillhör en annan kategori av medlemmar eller av något annat skäl har andra intressen i organisationen än medlemmen (5 kap. 8 §). Lagen gäller före bestämmelserna i de associationsrättsliga lagarna. Det innebär att de möjligheter som föreningslagen ger att begränsa medlemmarnas rätt att anlita ombud fr.o.m. den 1 januari 2017 inte gäller i kollektiva förvaltningsorganisationer.

Mot bakgrund av ett tillkännagivande från riksdagen förslår regeringen nu en ändring av detta i lagen (2016:977) om kollektiv förvaltning av upphovsrätt. En kollektiv förvaltningsorganisation ska enligt det aktuella förslaget kunna begränsa rätten för medlemmar att välja ombud. En sådan begränsning, som ska anges i stadgan, ska dock inte få utformas så att den hindrar medlemmarna från att delta i beslutsfattandet på ett lämpligt och effektivt sätt. Den får inte heller strida mot någon annan lag. I propositionen framförs att regeringens bedömning är att bestämmelserna bör utformas så att det är möjligt för en kollektiv förvaltningsorganisation att ta hänsyn till verksamhetens art och omfattning när det gäller medlemmars rätt att anlita ombud till stämman. En sådan lösning uppges ge en kollektiv förvaltningsorganisation utrymme att i det enskilda fallet utforma ombudsrätten på ett sätt som passar den aktuella

verksamheten, t.ex. med hänsyn till i vilken utsträckning det förekommer gränsöverskridande inslag. Möjligheten att begränsa ombudsrätten bör enligt förslaget bara gälla i kollektiva förvaltningsorganisationer som bedrivs i en associationsform där en sådan begränsning också är tillåten enligt de allmänna associationsrättsliga bestämmelserna.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 maj 2017.

Vissa kompletterande uppgifter

I samband med att riksdagen antog regeringens proposition Kollektiv förvaltning av upphovsrätt (prop. 2015/16:181, bet. 2016/17:NU5) gjorde riksdagen ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med ett nytt förslag i den del som rör medlemmarnas rätt att välja ombud till stämman. Enligt vad utskottet anförde i betänkandet ska förslaget beakta vissa risker med en obegränsad ombuds rätt och att en ny utformning av regelverket inte bör medföra att svenska kollektiva förvaltningsorganisationer får en konkurrensnackdel gentemot motsvarande organisationer i övriga EU.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan med tillfredsställelse konstatera att regeringen, i enlighet med riksdagens tillkännagivande hösten 2016, återkommit med ett förslag som gör det möjligt för kollektiva förvaltningsorganisationer att begränsa medlemmarnas rätt att företrädas av ombud vid stämman.

Utskottet har inget att invända mot regeringens förslag och tillstyrker därmed propositionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2016/17:117 Ombud vid stämman i kollektiva förvaltningsorganisationer:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2016:977) om kollektiv förvaltning av upphovsrätt.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen
(2016:977) om kollektiv förvaltning av
upphovsrätt

Härigenom föreskrivs¹ att 5 kap. 8 § lagen (2016:977) om kollektiv förvaltning av upphovsrätt ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***5 kap.****8 §**

En medlem har rätt att delta och rösta vid stämman genom ombud. Medlemmen får anlita valfritt ombud. Den som tillhör en annan kategori av medlemmar eller av annat skäl har andra intressen i organisationen än medlemmen får dock inte anlitas som ombud.

En medlem har rätt att delta och rösta vid stämman genom ombud. Medlemmen får anlita valfritt ombud. Den som tillhör en annan kategori av medlemmar eller av annat skäl har andra intressen i organisationen än medlemmen får dock inte anlitas som ombud. *Rätten att välja ombud får vidare begränsas i stadgan. En sådan begränsning får dock inte utformas så att den hindrar medlemmarna från att delta i beslutsfattandet på ett lämpligt och effektivt sätt. Den får inte heller strida mot annan lag.*

Ombudet ska ha en skriftlig fullmakt. Den ska vara undertecknad av medlemmen och avse en viss stämman. Fullmakten får undertecknas med en sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG, i den ursprungliga lydelsen.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2017.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/26/EU av den 26 februari 2014 om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden, i den ursprungliga lydelsen.